

БАРИЛГА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН
САЙДЫН ТУШААЛ

2019 оны 02 сарын 25 өдөр

Дугаар 36

Улаанбаатар хот

Дүрэм шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Хот байгуулалтын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3 дахь заалтыг тус тус үндэслэл эн ТУШААХ нь:

1. "Хот байгуулалтын кадастр" БД 14-102-19-ийг нэгдүгээр хавсралтаар баталсугай.
2. Энэхүү дүрмийг хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийг бурдүүлэх, бүртгэх, хөтлөх, хадгалах, ашиглах болон түгээх ажиллагаанд мөрдлөг болгон ажиллахыг Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар /Ц.Ганхүү/, аймгуудын Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар болон нийслэлийн Хот төлөвлөлт, ерөнхий төлөвлөгөөний газар /Э.Анар/-т тус тус үүрэг болгосугай.
3. Дүрмийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Хот байгуулалт, газрын харилцааны бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга /Б.Гүнболд/-д даалгасугай.
4. Энэ тушаал гарсантай холбогдуулан Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2007 оны 220 дугаар тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай

Х.БАДЕЛХАН

Барилга, хот байгуулалтын сайдын
2019 оны ~~02~~³⁶-дугаар сарын ~~25~~³⁶-ны өдрийн
~~36~~³⁶ тушаалын 1 дүгээр хавсралт

БАРИЛГЫН НОРМАТИВ БАРИМТ БИЧГИЙН ТОГТОЛЦОО
МОНГОЛ УЛСЫН БАРИЛГЫН ДҮРЭМ

ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТР

БД 14-102-19

Албан ёсны хэвлэл

**МОНГОЛ УЛСЫН БАРИЛГА, ХОТ
БАЙГУУЛАЛТЫН ЯАМ**

Улаанбаатар хот
2019 он

МОНГОЛ УЛСЫН БАРИЛГЫН ДҮРЭМ

ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТР

Нэг. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1. Ерөнхий зүйл

1.1. Энэхүү дүрмийг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хот байгуулалтын кадастрыг бүрдүүлэх, хөтлөх, төсөл хөтөлбөр боловсруулах, хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийг бүртгэх, хадгалах, ашиглах болон түгзэх үйл ажиллагаанд мөрдлөг болгоно.

1.2. Хот байгуулалтын кадастрын үйлчлэх хүрээ

Хот байгуулалтын кадастр нь Үндэсний орон зайн өгөгдлийн дэд бүтцийн дэд сан бөгөөд бусад дэд сангуд болон газрын кадастр, улсын бүртгэлтэй нэгдэж, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд ашиглагдах мэдээллийн нэгдсэн системийг бүрдүүлнэ. Хот байгуулалтын кадастр нь энэхүү системийг хот байгуулалтын нэгдсэн мэдээллээр хангана.

Хот байгуулалтын кадастр нь тухайн нутаг дэвсгэрийн онцлог, хөгжлийн ялгааг харгалзахгүйгээр нэгдсэн эрх зүй, норматив баримт бичгийн болон арга зүйн нэгдмэл байдлаар хангагдаж, тухайн түвшинд заавал байх ёстой мэдээллүүдийг агуулсан байна. Энэхүү дүрэмд ишлэл татсан баримт бичгийн жагсаалтыг 1 дүгээр хавсралтаас харна уу.

1.3. Нэр томьёо ба тодорхойлолт

Энэхүү дүрэмд тусгагдсан нэр томьёоны тодорхойлолтыг 2 дугаар хавсралтаас харна уу.

Бусад нэр томьёо нь Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй Хот байгуулалт, газрын харилцаа, кадастр, улсын бүртгэл, геодези, зураг зүй, мэдээлэл харилцааны зохицуулалтын болон бусад хуулиар зөвшөөрөгдсөн агуулгаар хэрэглэгдэнэ.

1.4. Хот байгуулалтын кадастрын зориулалт

1.4.1. Хот байгуулалтын кадастрын орон зайн өгөгдлүүд нь Засгийн газрын “Геодезийн солбицол, өндөр, тусгагийн нэгдсэн тогтолцоо”-г батлах тухай 2009 оны 1 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 25 дугаар тогтоолоор баталсан WGS-84/UTM солбицлын нэгдсэн тогтолцоо, тухайн хот, суурины дэвсгэр газарт хийгдсэн байр зүйн зурагт үндэслэсэн байхаас гадна AutoCAD, ArcGIS, SQL, Oracle, BIM, 3D MAX болон бусад программ хангамжийг ашиглана.

1.4.2. Хот байгуулалтын кадастрын бүтэц, бүрдүүлэлт, мэдээллийн үнэн бодит байдал нь Хүн амын эруул, аюулгүй орчинд амьдрах, газар хөдлөлт, байгалийн гамшиг, эрсдэлээс хамгаалах, хүн амын хэт төвлөрөл үүсгэхээс сэргийлэх, хүрээлэн буй орчны бохирдлын түвшинг бууруулах, барилга болон зам, инженерийн дэд бүтцийг байршлын нарийвчлал сайтай, үр ашигтай зохион байгуулах, байгалийн баялаг, дархан цаазат болон тусгай хамгаалалттай газар, түүх соёлын өв, бэлчээр, ойн болон усны сав, тэдгээрийн нөөцийг зүй зохистой ашиглах, хамгаалах, унаган төрхийг нь алдагдуулахгүйгээр тогтвортой ашиглах, хөгжүүлэхээр төлөвлөх нөхцлийг бүрдүүлсэн байна.

1.4.3. Хот байгуулалтын кадастрыг Хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан норматив баримт бичгийн дагуу хот байгуулалтын бүх шатны баримт бичгийг боловсруулах, хяналт тавих, хэрэгжилтэд дүгнэлт хийхэд ашиглана.

1.4.4. Хот байгуулалтын кадастр нь дараах зориулалттай байна. Үүнд:

- Хот байгуулалтын батлагдсан баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөрийг бүртгэх, тоолох;

- Хот байгуулалтын батлагдсан баримт бичгийн талаарх мэдээллийг ил тод байлгах, түүнийг хэрэгжүүлэх үүрэг бүхий албан тушаалтнуудад хүргэх;
- Хот байгуулалтын баримт бичгийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, үнэлэлт дүгнэлт өгөх;
- Шаардлагатай арга хэмжээний төслийг боловсруулах;
- Нутаг дэвсгэрийн төлөв байдал, зориулалтыг өөрчлөхтэй холбогдсон эрх зүйн харилцааг мэдээллээр хангах;
- Нутаг дэвсгэрийг хөгжүүлэх, ашиглах, нутаг дэвсгэрийн дүрэм тогтоох талаар тухайн шатны засаг захиргаа, салбарын удирдлагын хоорондын харилцааг мэдээллээр хангах;
- Хүн амын эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллаж, амьдрах нөхцлийг хангуулах, хамгаалахад чиглэгдсэн төлөвлөлтийг мэдээллээр хангах;
- Хот байгуулалтын бүх шатны баримт бичгийг боловсруулахад шаардагдах нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчин, дэд бүтцийн суурь судалгааны мэдээллээр хангана.

1.4.5. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийг дараах субъектүүд доор дурдсан зориулалтаар ашиглана. Үүнд:

- Засаг захиргааны байгууллагууд нь нутаг дэвсгэрийн ашиглалтыг зохицуулах асуудлаар эрх зүйн болон норматив баримт бичгийг боловсруулах, зөвшөөрөлцөх, хайгуул, судалгааны болон зураг төслийн даалгавар боловсруулах, зорилтот төсөл, хөтөлбөр болон зураг төслийн баримт бичгийг зөвшөөрөлцөх, баталхад;
- Хөрөнгө оруулагчид нь бизнес төлөвлөгөө боловсруулахад;
- Хот байгуулалтын зураг төсөл боловсруулах эрх бүхий байгууллагууд нь суурь мэдээлэл болгоход;
- Газар өмчлөгч, эзэмшигч, ашиглагч иргэн, хуулийн этгээд нь хот байгуулалтын талаар эрх, үүргээ хэрэгжүүлэхэд;
- Төрийн захиргааны болон хууль сахиулах байгууллагууд нь хот төлөвлөлтийн үйл ажиллагааны талаарх маргааныг шийдвэрлэхэд;
- Эрдэм, шинжилгээ судалгааны байгууллагууд нь судалгаа, шинжилгээ, тооцооны ажил гүйцэтгэхэд;
- Бусад салбарын кадастрын болон бүртгэлийн байгууллагууд нь хот байгуулалтын болон байгаль орчны үнэлгээг тооцоход ашиглана.

Хоёр. ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТР ЭРХЛЭХЭД БАРИМТЛАХ ЗАРЧИМ

Хот байгуулалтын кадастрыг эрхлэхэд дараах зарчмыг баримтална. Үүнд:

- 2.1.** Улсын газрын кадастэр, үндэсний орон зайн өгөгдлийн дэд бүтэц болон цахим мэдээллийн хөтөлбөрүүдэд тусгагдсан бүтээн байгуулалтын бодлого, төлөвлөлттэй уялдсан, тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалд нийцсэн байх;
- 2.2.** Хот байгуулалтын кадастрын зураглалыг тусгай эрх бүхий байгууллага гүйцэтгэх (цаашид “тусгай зөвшөөрөлтэй байгууллага” гэх);
- 2.3.** Хот байгуулалтын кадастрыг эрхлэх нэгдсэн аргачлалтай байх;
- 2.4.** Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн нөөцийн сан нь бүрэн гүйцэд, өндөр нарийвчлалтай, үнэн бодитой байх;

- 2.5. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийг нээлттэй, хүртээмжтэй, хуулийн хүрээнд зөв зохистой хэрэглэх, ашиглах, мэдээлэл дамжуулах, мэдээллийн давхардалгүй байх;
- 2.6. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээлэл нь нээлттэй байх;
- 2.7. Хот байгуулалтын кадастрыг эрхлэгч хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг дэмжих, хөгжүүлэх, сайжруулах, цаашид хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санг зүй зохистой ашиглах, хадгалах, хамгаалах;
- 2.8. Хараат бус байна.

**Гурав. ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТРЫН МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН
АНГИЛАЛ, БҮТЭЦ, БҮРДҮҮЛЭЛТ**

- 3.1. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санг өгөгдлөөр нь:

- улсын;
- бүсийн;
- аймаг, нийслэлийн;
- хот, суурины түвшний гэж ангилна.

- 3.1.1. Улсын түвшний Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санд дараах мэдээлэл хамаарна. Үүнд:

- Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн орон зайн мэдээллийн суурь зургууд;
 - Геодезийн тулгуур сүлжээний;
 - Агаар, сансрын ортофото зураг;
 - Θндрийн загвар;
 - Бүх масштабын байр зүйн зураг;
- Улсын хил, засаг захиргааны нэгжийн хилийн;
- Байгаль, нутаг дэвсгэрийн нэхцлийн зургууд;
 - Уур амьсгалын /хур тунадас, салхи, агаарын даралт, температур/;
 - Байгалийн бүс, бүслүүрийн;
 - Хөрс, ургамал, амьтны;
 - Геологи, геоморфологи, тектоникийн /ашигт малтмалын нөөц/;
 - Гүний болон гадаргын усны;
 - Инженер-геологийн /онцгой шинж чанар бүхий ул хөрс, газар хөдлөл, цэвдэг/;
 - Байгаль, нутаг дэвсгэрийн төлөв байдал, шинж чанарын;
 - Агаар орчны мэдээлэл.
- Хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл;
- Улсын газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөө.

- 3.1.2. Бүсийн түвшний Хот байгуулалтын кадастрын системд дараах мэдээлэл хамаарна. Үүнд:

- Бүсийн нутаг дэвсгэрийн байрзүйн нэгдсэн тоон зураглалын;

- Бүсийн газрын кадастрын зураг, бүсийн газар зүйн зургийн;
- Нутаг дэвсгэрийн засаг, захиргааны нэгжийн;
- Хүн амын суурьшлын ерөнхий төлөвлөгөө болон орон нутгийн төлөвлөлтөнд хийсэн мониторингийн дүнгийн;
- Салбарын мэдээллийн нөөц, газар ашиглалт, байгаль орчин, инженер-геологи, газар чичирхийлэл, усны хайгуулын;
- Дэд бүтцийн сүлжээний төлөвлөлтийн мэдээллүүд хамаарна.

3.1.3. Аймаг, нийслэлийн түвшний хот байгуулалтын кадастрт дараах мэдээлэл хамаарна. Үүнд:

- Аймаг, нийслэлийн нутаг дэвсгэрийн болон байрзүйн нэгдсэн тоон зураглалын;
- Аймаг, нийслэлийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөний;
- Хот, суурин газрын кадастрын;
- Инженер-геологийн;
- Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний;
- Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний;
- Инженерийн шугам сүлжээний;
- Хот байгуулалтын баримт бичгийн мониторингийн;
- Бүсчлэлийн мэдээллүүд хамаарна.

3.1.4. Хот, суурины түвшний хот байгуулалтын кадастрт дараах мэдээлэл хамаарна. Үүнд:

- Хот, суурины нутаг дэвсгэрийн байр зүйн зургийн;
- Хот, суурины хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний;
- Нэгж талбарын кадастрын зураглалын;
- Инженер-геологийн;
- Барилга, байгууламжийн;
- Түүх, соёлын өв, хөшөө, дурсгалт байгууламжийн бүртгэл, сэргээн засварлалтын төлөвлөгөөний;
- Улаан шугамын;
- Тохижилтын мэдээллүүд хамаарна.

3.2. Хот байгуулалтын кадастрын систем нь доорх хэсгээс бүрдэнэ. Үүнд:

3.2.1. Хот байгуулалтын кадастрыг бүрдүүлэх бодлогын баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөр,

3.2.2. Техник болон программ хангамж

3.2.3. Мэдээллийн сан

3.2.4. Суурь өгөгдлийн сан, түүний жагсаалт

3.2.5. Орон зайн өгөгдлийн үйлчилгээ

3.2.6. Цахим архив.

3.3. Хот байгуулалтын кадастрын **техник хэрэгсэл, программ хангамж** нь улсын, бүсийн, аймаг, нийслэлийн, хот, суурины орон зайн өгөгдлийн сүлжээнд хамаарах бөгөөд

мэдээллийн сангийн хяналт, шалгалт, бүртгэл, хөтлөлт, хадгалалт хийхэд болон хэрэглэгчдэд мэдээлэл нийлүүлэхэд ашиглагдана.

3.4. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн бүтэц, бүрэлдэхүүн нь Барилга, хот байгуулалтын яамнаас баталсан барилгын норм, нормативын тогтолцоонд нийцсэн байна.

3.5. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санд орсон байх анхдагч мэдээллийн жагсаалт:

- Нутаг дэвсгэрийн байр зүйн зураглал;
- Засаг, захирагааны нэгж, түүний хилийн цэсийн зураг;
- Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө;
- Хот, суурин газрыг дөхин хөгжүүлэх төсөл;
- Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө;
- Газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөө;
- Газар зохион байгуулалтын тухайн жилийн төлөвлөгөө;
- Хүн амын тооллогын мэдээлэл;
- Газрын кадастрын зураглал;
- Газар болон байгалийн нөөц, ашигт малтмалын мэдээлэл;
- Газар ашиглалтын мэдээлэл;
- Үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэлийн мэдээлэл;
- Барилга, байгууламжийн хаягжилтын мэдээлэл;
- Инженерийн дэд бүтцийн сүлжээний мэдээлэл;
- Зам, тээврийн шугам сүлжээний мэдээлэл;
- Хөрс, ургамлын бүрхэвчийн мэдээлэл;
- Геологийн мэдээлэл;
- Ойн сангийн мэдээлэл;
- Усан сангийн мэдээлэл;
- Хөрс, ус, агаарын бохирдлын мэдээлэл;
- Хот тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн мэдээлэл.

3.6. Хот байгуулалтын кадастрын суурь өгөгдөл мэдээллийн сангийн мэдээллийн лавлах, бүтэц, чанар, нутаг дэвсгэрийн хэсгүүд, газрын ашиглалтын нөхцлүүд болон Хот байгуулалтын баримт бичгийн төрлөөс хамаарч газрын суурь өгөгдлүүд бусад мэдээллийн давхаргад хамрагдаж болно. **Суурь өгөгдлийн сан** нь хот байгуулалтын ба барилгын бүх түвшний тусгай эрхтэй байгууллагуудтай нутаг дэвсгэрийн сүлжээнд холбогдоноор орон зайн мэдээллийн сангаас хайлт хийх, чанарын үнэлгээ тогтоох, ашиглах эрх олгох, мэдээллийн системийн үйлчилгээ үзүүлэхэд ашиглагдана.

3.7. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сан нь дараах **орон зайн өгөгдлийн үйлчилгээг** үзүүлнэ. Үүнд:

3.7.2. Мэдээллийн сүлжээн дэх орон зайн өгөгдлийг цуглуулах, хайлт хийх, байршлыг тогтоох;

- 3.7.3. Орон зайн объект болон өгөгдлийн шинж чанар, бүтцийн мэдээллийг тодотгох;
- 3.7.4. Кадастрын өгөгдлийг богино хугацаанд тодруулах, хуулбарлах;
- 3.7.5. Орон зайн өгөгдлийн солбицлыг хөрвүүлэх, эсхүл газрын зурагт тусгагаар буулгах, зураглалыг өөрчлөх.

3.8. Хот байгуулалтын кадастрыг бүрдүүлэх үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулсан байх бөгөөд техникийн болон программ хангамжийн дараах үндсэн шаардлагыг хангасан байна.

- Кадастрын болон хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн нөөц, өгөгдлүүдийн тодорхойлолт, баримтыг нэгтгэх, солилцох;
- Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн аюулгүй байдлын үүднээс хуулбар хувийг улирал бүр хийж, системд нөөцлөх;
- Шинээр бүртгэгдсэн баримт өгөгдөл, мэдээллийн нөөцийг ашиглах, ашиглалтгүй эсхүл хуучирсан баримтыг цэгцлэх, архивлах;
- Хот байгуулалтын кадастрын орон зайн объектын өгөгдөл оруулах, боловсруулах, засварлах, дүгнэлт гаргахад цахим карт ашиглах;
- Мэдээллийн хайлтыг үндсэн барилгын хаягаар, байшингийн дугаараар, газрын солбицлоор, нэгж талбарын дугаараар, оноосон нэрээр болон баримт бичгийн дугаараар хийх;
- Баримт материалын шинжилгээ, дүгнэлтийг хэвлэмэл ба цахим хэлбэрээр хийх;
- Ашигласан материал, хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн бүртгэл, бүрдүүлэлтийг мөн бичгээр буюу цахимаар хийнэ.

3.9. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн нөөцийн сан, газрын кадастрын мэдээллийн бүртгэл, хөтлөлт, баяжуулалт, мэдээлэл солилцоог цахимаар хийх нөхцлийг бүрдүүлсэн байна.

Дөрөв. ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТР ЭРХЛЭХ БАЙГУУЛЛАГА

Хот байгуулалтын кадастр эрхлэх үндэс нь “Хот байгуулалтын тухай” хуулийн 26 дугаар зүйл болно.

Төрийн болон засаг захиргааны байгууллагууд нь өөрсдийн эрх хэмжээний хүрээнд нийцсэн хот байгуулалтын кадастрын нэгжтэй байна.

Хот байгуулалтын кадастрын нэгжийн тогтолцоо нь Үндэсний орон зайн өгөгдлийн дэд бүтцийн нэгдсэн мэдээллийн сангийн дэд сан болох Хот байгуулалтын мэдээллийн санг үүсгэх, ашиглах, мэдээлэл солилцох, тайлагнах үйл ажиллагаан дээр бүрэлдэн тогтоно.

4.1. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн эзэмшигч нь Монгол Улсын Засгийн газар байна. Мэдээллийн сангийн эзэмшигчээс эрх олгосноор:

- Улс, бүсийн хот байгуулалтын кадастрыг Хот байгуулалт, барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага;
- Аймаг, нийслэлийн хот байгуулалтын кадастрыг тухайн аймгийн ерөнхий архитектор буюу түүний ажлын алба;
- Хот, суурины хот байгуулалтын кадастрыг тухайн орон нутгийн барилга, хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага тус тус эрхэлнэ.

4.2. Хот байгуулалт, барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь Хот байгуулалтын кадастэр эрхлэх чиглэлээр дараах үйл ажиллагаа явуулна. Үүнд:

- Хот байгуулалтын кадастрыг байгуулахад эрдэм, шинжилгээ, судалгааны болон төслийн байгууллагуудыг оролцуулах;
- Хот байгуулалтын кадастрын үйл ажиллагааг эрхлэхэд удирдлага болгох баримт бичгийг батлах;
- Хот байгуулалтын кадастрыг хөтлөх тэргүүлэх чиглэлийг тогтоох, гүйцэтгэх ажлын дарааллыг тодорхойлох;
- Хот байгуулалтын кадастрын объектын лавлагаа, кадастрын лавлагааны углэргчилсэн загварыг батлах;
- Хот байгуулалтын кадастэр эрхлэх үйл ажиллагааг хууль, эрх зүй, норм аргачлал, программ-техникийн нэгдсэн загварт оруулах, хэрэглээг бодит болгох;
- Хот байгуулалтын кадастрыг эрхлэх, үйл ажиллагааны үр дүнд жил бүр хяналт шинжилгээ хийнэ.

4.3. Хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага нь хот байгуулалтын кадастэр эрхлэх чиглэлээр дараах үйл ажиллагаа явуулна. Үүнд:

- Хот байгуулалтын кадастрыг үүсгэн байгуулах, эрхлэх;
- Хот байгуулалтын кадастэр эрхлэлтийн судалгаа, шинжилгээнд хайгуулын болон төсвийн байгууллагуудыг татан оролцуулж, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх;
- Хот байгуулалтын кадастрын үйл ажиллагааг тогтворжуулах, гүйцэтгэх ажлын дарааллыг тодорхойлох;
- Хот байгуулалтын кадастрын нэгжийг зохион байгуулах, норм, аргачлалын баримт бичиг болон программ хангамж, техник, технологийн асуудлыг шийдвэрлэх;
- Төрийн болон орон нутгийн захиргааны байгууллагад хот байгуулалтын кадастрын үйл ажиллагаа болон үр дүнгийн талаар тайлан бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэх;
- Хот байгуулалтын кадастрыг эрхлэх болон мөрдлөг болгох баримт бичгийг өөрийн эрх хэмжээний хүрээнд шийдвэрлэнэ.

4.4. Хот байгуулалтын кадастрын нэгж нь тухайн нутаг дэвсгэрийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулах бөгөөд түүний бүтэц нь тухайн орон нутгийн, газар нутгийн хэмжээ, засаг захиргааны нэгж, хөгжлийн түвшин, хүн амын суурьшил ба тооноос хамаарна. Нэгж нь нутаг дэвсгэрийн засаг захиргааны шууд удирдлаган дор үйл ажиллагаа явуулах бөгөөд дараах үүрэгтэй. Үүнд:

- Хот байгуулалтын кадастрын бүртгэлд хамрагддаг, хот байгуулалтын кадастэр эрхэлдэг хуулийн этгээдтэй хамтран ажиллах, тэднээс байнга мэдээлэл авах;
- Хүлээн авсан мэдээлэлд анхан шатны боловсруулалт хийх, шалгах, хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн системд оруулах;
- Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сан болон системийн программ хангамж, техник хэрэгслийн үйлчилгээ хийх;
- Мэдээллийг хадгалах, архивлах;
- Кадастрын бусад мэдээллийн систем болон мэдээллийн дэд сантай мэдээлэл солилцох;

- Батлагдаагүй мэдээллийг оруулахаас урьдчилан сэргийлэх;
- Кадастрын баримт бичгийг Төрийн захиргааны байгууллагаас баталсан баримт бичгийн загварын дагуу зохих түвшинд боловсруулах, олгох, дараалалд оруулах;
- Тухайн орон нутгийн хот байгуулалтын үйл ажиллагаа болон барилга, байгууламжийн архитектурын хийцийн өөрчлөлт, газар ашиглалтын талаар шинжилгээ хийх, мэдээ гаргах;
- Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн нөөцийн суурь өгөгдлийн санг үүсгэх, хөтлөх, хот байгуулалтын кадастрын өгөгдлийг нээлттэй болгох, мэдээллийн сүлжээг ашиглан нэвтрэх эрхийг хангах;
- Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангаас баталгаатай мэдээлэл, лавлагаагаар хэрэглэгчдэд үйлчлэх;
- Хот байгуулалтын кадастрын системд нэвтрэх, мэдээллийг ашиглах бололцоогоор хэрэглэгчдийг хангах;
- Хот байгуулалт кадастрын баримт бичгийн боловсруулалт, үлгэрчилсэн аргачлалыг хялбаршуулах, сайжруулах;
- Хот байгуулалтын кадастр эрхлэхэд шаардлагатай арга, хэрэгслийг хөгжүүлэх;
- Хот байгуулалтын кадастр эрхлэхтэй холбоотой бусад үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

Тав. ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТРЫН МЭДЭЭЛЭЛ СОЛИЛЦОХ БАЙГУУЛЛАГА

5.1. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээлэл солилцох, байнгын баяжуулалтыг дараах дарааллаар гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- Яамдууд
- Тохируулагч болон хэрэгжүүлэгч агентлагууд
- Төрийн болон орон нутгийн захиргаа, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага,
- Тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгж, байгууллагууд,
- Эрдэм шинжилгээний байгууллага, хүрээлэн их, дээд сургууль,
- Хэрэглэгч /хуулийн этгээд, иргэд/.

5.2. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санд доорх байгууллагууд мэдээллийн нөөцийн байнгын баяжуулалт хийж, шаардлагатай өгөгдлийг солилцно. Үүнд:

- Хот байгуулалт, барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага- Улсын хэмжээнд шинээр батлагдсан хот байгуулалт, төлөвлөлтийн баримт бичгийн болон баригдаж байнгын ашиглалтад орсон барилга байгууламжийн материалын болон хүчин чадлын тоон мэдээлэл, үзүүлэлтийг гаргах, барилгын норм, стандарт, дүрэм, журмын мэдээллийн нөөцийн сангийн;
- Газрын харилцааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага - Улсын газрын нэгдмэл сангийн бүртгэл, газрын кадастр, газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, хот төлөвлөлтийн баримт бичиг, түүний хэрэгжилт, байр зүйн болон газрын зургийн бүртгэл, хөтлөлтийн;
- Хүрээлэн буй орчин, байгаль, аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага- Дархан цаазат болон тусгай хэрэгцээний газрын төлөвлөлт,

ашиглалт, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах, аялал жуулчлал, амралт, сувиллын газрын кадастрын бүртгэл, хөтлөлтийн;

- Ус, усны нөөцийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага- Улсын усны кадастр, усны нөөцийн бүртгэл, түүний ашиглалт, усны хангамж, түгээлтийн системийг шинээр барих, засварлах, төслийн түвшингийн шүүлтийг нарийвчлан хийх, усан сан, инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтцийг сайжруулах, усны ААН-ийн үйл ажиллагааны олон талт хэлбэр, хэрэглээний;
- Ой, модны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага - Улсын ойн кадастр хийх, ойн тооллогыг хийх, ойг хамгаалах, нөхөн сэргээх, ан амьтдын зохистой харьцааг хадгалах, хамгаалах бүртгэл, хөтлөлтийг хариуцах;
- Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага - Байгалийн гамшиг, давагдашгүй хүчин зүйлсээс хамгаалах, гамшиг, эрсдлийн төлөвлөгөө, арга хэмжээний;
- Зам, тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага - Бүх төрлийн зам, тээвэр, түүний сүлжээний ашиглалт, шинээр барих үйл ажиллагаа, хамгаалалтын зурvasын бүртгэл, хөтлөлтийн;
- Эрчим, хүчний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага - Цахилгаан дамжуулах агаарын болон газар доорх шугам сүлжээний ашиглалт, дэд станц, цахилгаан станцын ашиглалт, шинээр барих, өргөтгөх, үйл ажиллагаа, бүртгэл хөтлөлтийн;
- Уул, уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага - Улсын хэмжээнд газрын хэвлэлий, ашигт малтмал, орд газрын нөөцийн мэдээлэл, нөхөн сэргээлт, кадастрын бүртгэл хөтлөлт, мэдээллийн сангийн;
- Харилцаа, холбооны асуудал эрхлэсэн төрийн захиргааны байгууллага - Холбоо, мэдээллийн шугам сүлжээний ашиглалт, дэд станцын ашиглалт, шинээр барих, өргөтгөх, үйл ажиллагааны бүртгэлийн;
- Соёл, түүх, боловсролын асуудал эрхлэсэн төрийн захиргааны байгууллага – Түүх, соёлын өвийн бүртгэл, тооллого, ашиглалт, хамгаалалтын мэдээллийн;
- Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага - Байглийн болон рашаан сувилал, эмчилгээний газрын нөөцийн;
- Судалгаа, шинжилгээ, хайгуул, барилгын материалын үйлдвэрлэлийн байгууллагууд нь барилгын үндсэн ба туслах материал, инженер-геологи, инженер-хайгуул, барилгын бүтээцийн болон бусад төрлийн шинжилгээний;
- Улсын бүртгэлийн газар- Орон нутгийн үл хөдлөх эд хөрөнгийн бүртгэл, объект, ААН, хүн ам, байгалийн нөөцийн бүртгэлийн;
- Бусад холбогдох орон нутгийн албан байгууллага, хувийн хэвшлийн ААН, ашиглалтын албад нь өөрийн харьялалд байх өмч, үл хөдлөх эд хөрөнгө, зам тээврийн хэрэгсэл, ногоон байгууламж, инженерийн шугам сүлжээний бүртгэлийг;
- Салбарын кадастрын болон бүртгэлийн албад нь өөрийн харьяаны нутаг дэвсгэрийн объектын бүртгэлийг хамруулна.

5.3. Хот байгуулалтын кадастрын түвшнүүдийн хооронд мэдээлэл оруулах, солилцох асуудлыг Хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан норматив баримт бичгийн дагуу зохицуулна.

5.4. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн хэрэглэгчид нь:

- Нутаг дэвсгэрийн болон нутагшил, суурьшлын хөгжил, эрх зүй, нөөцийн харьцааг тогтвортой байлгах талаар шийдвэр гаргагчид болон тэдгээрийн үүргийг хэрэгжүүлэгч байгууллагууд;
- Хот байгуулалтын баримт бичгийн захиалагчид, барилгажилтын талбайн зохион байгуулагчид, техникийн нөхцөл олгогчид, газар зохион байгуулагчид, зураг төсөл зохиогчид, барилга угсралтын гүйцэтгэгчид;
- Тухайн төслийн гүйцэтгэгч, зураг төслийн, хайгуул судалгааны, эрдэм шинжилгээний болон барилгын байгууллагууд;
- Хот, суурины бүсчлэл, хот байгуулалтын баримт бичгийн боловсруулалт, газар олголт болон ашиглалтад хяналт тавих, хот байгуулалтын бусад үйл ажиллагаанд оролцогч, хангагч, хэрэгжүүлэгч байгууллагууд;
- Газар зохион байгуулалт, эдэлбэр газрын хил, заагийг тогтоох, газар ашиглалтын төлбөр тогтоох, газрын үнэлгээ, хянан баталгаа хийх үүрэг бүхий газрын асуудал эрхэлсэн байгууллагууд;
- Хөдөө аж ахуйн зориулалттай газрын мэргэжлийн хяналтын байгууллагууд;
- Улсын бүртгэлийн болон хөрөнгийн үнэлгээний байгууллагууд;
- Байгаль хамгаалах, мониторинг хийх, байгалийн нөөцийн ашиглалтанд мэргэжлийн зүгээс хяналт тавих, шалгалт хийдэг байгаль, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах байгууллагууд;
- Хөрөнгө оруулалт, даатгал, банк, санхүүгийн байгууллагууд;
- Кадастрын нэгж;
- Хот байгуулалтын талаарх мэдээлэл шаардлагатай төрийн захиргааны болон орон нутгийн захиргааны бусад байгууллагууд, хуулийн этгээд болон хувь хүн байна.

**Зургаа. ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТРЫН МЭДЭЭЛЛИЙН САНГ БҮРДҮҮЛЭХ,
ХӨТЛӨХ, БҮРТГЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА**

6.1. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санг бүрдүүлэхэд дараах асуудлыг шийдвэрлэсэн байна. Үүнд:

- Мэдээллээр хангах хэрэглээний программ хангамжийг боловсруулах;
- Хууль эрхзүйн, нормын болон аргачлал боловсруулах;
- Хот байгуулалтын кадастрын талаар сургалт зохион байгуулах;
- Программ, техникийн харилцан ажиллах нэгдлийг бий болгох;
- Мэдээллийн өгөгдлийн сан байгуулах;
- Мэдээлэл солилцох, харилцаа холбооны нэгдсэн системтэй болох;
- Ажиллах боловсон хүчинээр хангана.

6.2. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санг эрхлэхтэй холбоотой зардлыг,

- улсын түвшинд: улсын төсвөөс,

- бүс, аймаг, нийслэл, хот, суурины түвшинд: тухайн орон нутгийн төсөв болон бусад эх үүсвэрээс тус тус санхүүжүүлнэ.

6.3. Хот байгуулалтын кадастрыг түвшний ялгааг харгалзахгүйгээр дараах үе шаттай үүсгэн байгуулна. Үүнд:

Нэгдүгээр шатанд:

- Хот байгуулалтын баримт бичгийг холбогдох хууль эрх зүй, норматив техникийн шаардлагыг хангахуйц программ боловсруулах (шинэчлэх);
- Программ боловсруулах;
- Кадастрын тухай хууль, нормд нийцсэн баримт бичиг хүлээж авах, судлах;
- Кадастрын нэгжийг бий болгох, үйл ажиллагааг эхлүүлэх;
- Кадастрын оронзайн мэдээллийн болон газрын мэдээллийн системийн техник хангамжийг бүрдүүлэх;
- Техник хэрэгслийн цогцыг бий болгох (суурилуулах, турших) ;
- Кадастрын мэдээллийг солилцох, бүртгэх, цахим баримтыг боловсруулах, нэгдсэн системтэй болох;
- Кадастрын орон зайн мэдээлэл ба газрын мэдээллийн системийн программыг турших, эзэмших;
- Кадастрын мэдээллийн санг бий болгох, кадастрын оронзайн мэдээллийн болон газрын мэдээллийн системийг ашиглалтанд оруулах;

Хоёрдугаар шатанд:

- Хот байгуулалтын кадастрын нэгжийн үйл ажиллагааг тогтвортжуулах;
- Мэдээлэл дамжуулах харилцаа холбооны сувагтай болох;
- Кадастрын мэдээллийн санг хамгаалалтын системтэй болгох;
- Кадастрын өгөгдлийн сан руу төлөвлөгөөт оролтыг хийх, кадастрын баримт олгох, лавлагаа өгөх ажлыг зохион байгуулах;
- Кадастрын газрын мэдээллийн ба орон зайн мэдээллийн системийг ашиглах, сургалт явуулах;
- Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санг хариуцах, боловсруулалт хийх хүний нөөцийг сургах, чадавхижуулах болно.

6.4. Төрийн болон орон нутгийн захиргааны байгууллагууд, албан газар, аж ахуй нэгж, иргэдийг мэдээллээр найдвартай хангах зорилгоор Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийг 2 төрлөөр бүртгэнэ. Үүнд:

- Албан мэдээлэл- тодорхой эх үүсвэрээс авсан, шийдвэр гаргахад шаардлагатай;
- Нэмэлт мэдээлэл- лавлагааны зориулалттай.

6.5. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санд оруулсан мэдээлэл нь орон зайн мэдээллийн стандартад нийцсэн тохиолдолд мэдээллийн санд бүртгэгдэнэ. Мэдээллийг форматлах, хадгалах, дамжуулах үед мэдээллийн санд өөрчлөлтийг бүртгэнэ.

6.6. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээлэл нь орон зайн өгөгдөл, нөөцийн сан ба мэдээллийн системийн автоматжуулалт гэсэн үндсэн гурван хэсгээс бүрдэх бөгөөд харилцан ажиллах чадамжтай байна.

6.7. Хот байгуулалтын мэдээллийн санг хөтлөх, бүртгэх үйл ажиллагааг Хот, байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан “Хот байгуулалтын мэдээллийн санг ажиллуулах журам”-аар зохицуулна.

6.8. Кадастрын баримт бичиг, лавлагааг батлагдсан маягт болон программ хангамжийн дагуу өгөгдлийн сан болон мэдээллийн системээс бөглөнө. Кадастрын лавлагаанд хатуу тогтоосон бүтэц байхгүй бөгөөд программ хангамжийн боломж, хэрэглэгчийн хандах эрх, лавлагааны төрлөөс хамааран өгөгдлийн сангаас олон хэлбэрээр гаргаж болно.

6.9. Орон зайн өгөгдөл, мэдээллийг бүрдүүлэх, боловсруулахад түүний мета-өгөгдлийг давхар бүрдүүлнэ. Мета-өгөгдлийг “Газар зүйн мэдээлэл - Мета өгөгдөл MNS 5774:2007” үндэсний стандартын дагуу бүрдүүлэх ба дор дурдсан мэдээллийг заавал агуулсан байна. Үүнд:

- 6.9.1. солбицлын тогтолцоо, тусгаг;
- 6.9.2. өгөгдлийн чанар;
- 6.9.3. өгөгдлийн төрөл;
- 6.9.4. орон зайн дүрслэл
- 6.9.5. бүрдүүлсэн огноо;
- 6.9.6. мэдээний шинэчлэлт;
- 6.9.7. хариуцагч этгээд;
- 6.9.8. бүрдүүлэгч этгээд;
- 6.9.9. шинэчлэгч этгээд;
- 6.9.10. эрх зүйн хязгаарлалт.

Долоо. ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТРЫН МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН АШИГЛАЛТ БА ТҮГЭЭЛТ

7.1. Төрийн өмчийн, улсын ба худалдааны нууцтай холбоотой кадастрын мэдээллийг зөвхөн холбогдох байгууллагын зөвшөөрлөөр олгоно.

7.2. Нууцлалд хамаарахгүй тохиолдолд хот байгуулалтын кадастрын мэдээлэл хэрэглэгчдэд нээлттэй олгогдоно.

7.3. Кадастрын мэдээллийн сангийн техникийн үйлчилгээг өмчийн хэлбэр харгалзахгүй, хуулийн этгээд эрхэлж болох бөгөөд Хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран ажиллах гэрээ байгуулж, үнэлгээг урьдчилан тохирсон байна.

Найм. ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН КАДАСТРЫН МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН ХАДГАЛАЛТ, ХАМГААЛАЛТ

8.1. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн хадгалалт, хамгаалалт гэдэг нь мэдээллийн санг бүрдүүлэгч орон зайн өгөгдлүүдийг гэмтэхгүй, алдагдахгүй, гадны халдлагад өртөхгүй байх нөхцөлд байршуулахыг хэлнэ.

8.2. Мэдээллийн сангийн орон зайн өгөгдөл, мэдээллийн нөөцийг хэвлэмэл болон цахим хэлбэрээр хадгална. Хэвлэмэл нөөцийн хадгалалтыг тухайн байгууллагын архивийн асуудал

хариуцсан нэгж, цахим нөөцийн хадгалалтыг тухайн байгууллагын мэдээллийн технологийн асуудал хариуцсан нэгж тус тус хариуцна.

8.3. Мэдээллийн системийн цахим хадгалалт, хамгаалалт, аюулгүй ажиллагааг Тагнуулын байгууллагаар хяналт хийлгүүлж, үнэлүүлсэн байна.

8.4. Мэдээллийн систем нь сэлгэн ажиллах нөөц хувилбаруудтай байхаар зохион байгуулагдсан байх бөгөөд хэрвээ системд гэмтэл гарсан тохиолдолд нөөц хувилбар руу автоматаар сэлгэн залгагдаж системийн хэвийн үйл ажиллагааг үргэлжлүүлнэ.

8.5. Хот байгуулалтын кадастрын нэгж нь Улсын хот байгуулалтын кадастрыг эрхлэх төрийн захиргааны төв болон орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагатай тоон мэдээлэл дамжуулах байнгын холболтоор холбогдоно.

8.6. Зохих зөвшөөрөл аваагүй этгээд Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн орон зайн өгөгдлийн дэд бүтцийн системд нэвтрэн ажиллахыг хориглоно.

8.7. Байгууллагын орон зайн өгөгдлийн дэд бүтцийн өгөгдлийн санг удирдах систем, өгөгдлийн сангийн аливаа мэдээ, системд хандах хэрэглэгчийн мэдээллийг санаатай болон санамсаргүй тараах, бусдад дамжуулах, нийтлэхийг хориглоно.

8.8. Системийн программ хангамж, өгөгдлийн сан удирдах систем, түүнд орсон өгөгдлийн сан, орон зайн өгөгдөл, мэдээллийг зохих зөвшөөрөлгүйгээр устгахыг хориглоно.

8.9. Нөөцөлсөн аливаа мэдээллийг зөвшөөрөлгүйгээр устгаж, үрэгдүүлэхийг хориглоно.

**Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санг бүрдүүлэхэд мөрдөх
хууль, эрх зүйн баримт бичгийн жагсаалт**

1. Монгол улсын Үндсэн хууль
2. Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн тухай хууль
3. Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын тухай хууль
4. Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль
5. Хот байгуулалтын тухай хууль
6. Геодези, зураг зүйн тухай хууль
7. Газрын тухай хууль
8. Кадастрын зураглал ба газрын кадастрын тухай хууль
9. Улсын бүртгэлийн ерөнхий хууль
10. Архивын тухай хууль
11. Төрийн нууцын тухай хууль
12. Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хууль
13. Байгаль орчныг хамгаалах тухай багц хууль
14. Усны тухай хууль
15. Газрын хэвлэлийн тухай хууль
16. Ашигт малтмалын тухай хууль
17. Автозамын тухай хууль
18. Төмөр замын тээврийн тухай хууль
19. Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
20. Барилгын тухай хууль
21. Монгол улсын Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого
22. Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал
23. Монгол улсад бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоог бий болгох үндэсний хөтөлбөр
24. Үндэсний орон зайн мэдээллийн дэд бүтэц байгуулах тухай /ЗГ-ын тогтоол/
25. "Хот тосгоны төлөвлөлт, барилгажилтын норм ба дүрэм" /БНБД 30-01-04/
26. Төрийн байгууллагуудын цахим мэдээллийн санг ашиглах журам
27. Хот, тосгоны ерөнхий төлөвлөгөөний жижүүрийн хөтлөлт хийх аргачилсан заавар
28. "Хот, тосгонд улаан шугам төсөллөх ба тогтоох заавар" /УББ 30-201-11/
29. Газар зүйн мэдээлэл. MNS 5774:2007. Мета өгөгдөл
30. "Хот байгуулалтын мэдээллийн сангийн таних тэмдгийн стандарт" MNS 3656:2018

Нэр томъёо, тодорхойлолт

Энэхүү дүрэмд дараах үндсэн ойлголтуудыг ашигласан болно. Үүнд:

- **Кадастрын бүртгэл, мэдээлэл солилцооны цахим систем** гэж хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санд бүртгэгдсэн объект болон суурь өгөгдлүүдтэй холбоотой баримт, мэдээллийг санд бүртгэх, хадгалах, хянах, боловсруулах, солилцох, хэрэглэгчдэд хүргэхэд зориулагдсан цахим тогтолцоог;
- **Кадастрын лавлагаа** гэж хот байгуулалтын кадастрын талаарх албан ёсны баримт бичиг бөгөөд хүсэлт гаргасан хэрэглэгчийн өмчлөл, эзэмшлийн газрын зориулалт, хот байгуулалтын зөвшөөрөгдөх, хориглох болон хязгаарлах үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл, тухайн газар дээрх үл хөдлөх эд хөрөнгө, кадастрын бусад төрлийн мэдээллийг зураг болон хүснэгтэн байдлаар гаргасан тодорхойлолтыг;
- **Мэдээллийн системийн автоматжуулалт** гэж хот байгуулалтын мэдээллийн санг бүрдүүлэх, орон зайн мэдээллийн өгөгдөл болон нөөцийн мэдээлэлтэй уялдуулах, тулган нягтлах, дамжуулах, хадгалах үүрэг бүхий цахим мэдээллийн техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, программ хангамж, тэдгээрийг ажиллуулах хүний нөөц, санхүүгийн эх үүсвэрийн харилцан уялдаа бүхий цогцыг;
- **Мэдээллийн системийн үйлчилгээ** гэж хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн өгөгдлийг ашиглан боловсруулалт хийх, тухайн байгууллагын дотоод хэрэгцээний болон иргэн, аж ахуй нэгж, байгууллагуудад мэдээллийг түгээх программ, техник хангамжийг;
- **Орон зайн биет /объект/** гэж дэлхий дээр, тодорхой орон зайд орших, солбицлоор тодорхойлогдсон, биет зүйлийг;
- **Орон зайн өгөгдөл** гэж газрын гадаргын дээрх, доорх, ус, агаар, сансрын орон зайд орших байгалийн болон хүний үйл ажиллагаагаар бүтээгдсэн биет юмс, үзэгдлийн байршил, хэмжээ, шинж чанарыг тодорхойлж буй өгөгдлийг;
- **Орон зайн мэдээлэл** гэж орон зайн өгөгдлөөс шийдвэр гаргах зорилгоор боловсруулан гаргаж авсан мэдээллийг;
- **Орон зайн мэдээллийн дэд бүтэц** гэж орон зайн өгөгдөл болон нөөцийн талаарх мэдээллийг багтаасан цахим мэдээлэл, мэдээллийг бүрдүүлэгч, ашиглагч, хэрэглэгч, тэдгээрийн бодлого, техник, технологи, хүний нөөцийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах, үйлчилгээний цогцыг;
- **Хот байгуулалтын кадастр** гэж нутаг дэвсгэрийн ашиглалт, хүрээлэн буй орчны төлөв байдал, засаг захиргааны нэгж, инженер-геологийн нөхцөл, инженерийн болон нийгмийн дэд бүтцийн хангамжийн түвшин, барилга байгууламж, хүн амын амьдрах орчны байр зүйн болон газарзүйн зураглал, мэдээллийн улсын нэгдмэл санг,
- **Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сан** гэж орон зайн өгөгдөл, техник, программ хангамж, техникийн программ, хууль эрх зүй, зохион байгуулалтын арга барилыг багтаасан мэдээллийн технологи, шалгалт, бүртгэл, тооллого, хадгалалт, ашиглалтын бүхий мэдээллийн цогцыг,
- **Харилцан ажиллах чадамж** гэж хот байгуулалтын кадастрын орон зайн мэдээллийн сангийн техникийн болон программ хангамжийн хүчин чадал, орон зайн мэдээллийн нөөц, тэдгээрийн уялдаа холбоог хэлнэ.
- **Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн нөөц** гэж хот байгуулалтын батлагдсан баримт бичгүүд, төсөл, хөтөлбөрүүд байх бөгөөд тэдгээрийн бүтэц, агуулга нь Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хууль, тогтоомж, норм, норматив, стандартын дагуу боловсрогдсон байна. Мөн энэхүү баримт бичгийн суурь өгөгдлүүд болон цахим хуулбар нь Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн нэгдсэн санд хадгалагдах ба солбицолын нэгдсэн тогтолцоонд нийцсэн байна.

- **Хот байгуулалтын кадастрын суурь өгөгдлүүд** гэж хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн мэдээллийн нөөцийн талаарх лавлагааны мэдээллүүдийг;
- **Хот байгуулалтын объектын лавлагаа** гэж зөвхөн тухайн объектод хамааралтай хот байгуулалтын үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийн лавлагаа болон батлагдсан маягтын дагуу олгосон баримт бичгийг;
- **Хот байгуулалтын кадастрын бүртгэл** гэж газар болон үл хөдлөх хөрөнгийг өмчлөгч, эзэмшигч, ашиглагчид, хот байгуулалтын үйл ажиллагаанд оролцогч бүх этгээдийг бүртгэх, тухайн газар нутгийн газар доорх болон дээрх бүхий л биетийг, хот байгуулалтын ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөлтийн мэдээллийг бүртгэх үйл ажиллагааг;
- **Хот байгуулалтын объектыг ангилах систем** гэж хот байгуулалтын кадастрын бүртгэлд орсон объектыг шинж чанараар нь ангилан кодлох бөгөөд орон зайн объектын мэдээллийг хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн тоон хэлбэрт шилжүүлэх тогтолцоог хэлнэ.

---00---

ГАРЧИГ

1. Нийтлэг үндэслэл	3
1.1. Ерөнхий зүйл	
1.2. Хот байгуулалтын кадастрын үйлчлэх хүрээ	
1.3. Нэр томъёо ба тодорхойлолт	
1.4. Хот байгуулалтын кадастрын үүрэг, зориулалт	
2. Хот байгуулалтын кадастрын үйл ажиллагааны зарчим	4
3. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн ангилал, бүтэц, бүрдүүлэлт	5
4. Хот байгуулалтын кадастр эрхлэх байгууллага	8
5. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээлэл солилцох байгууллага	10
6. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн санг хөтлөх, бүртгэх үйл ажиллагаа	12
7. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн ашиглалт ба түгээлт	14
8. Хот байгуулалтын кадастрын мэдээллийн сангийн хадгалалт, хамгаалалт	14
9. Хавсралт 1	16
10. Хавсралт 2	17